

REALIZĂRILE GRANTULUI FONDULUI GLOBAL DE COMBATERE A SIDA, TUBERCULOZEI ȘI A MALARIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA LA COMPONENTA „TUBERCULOZA” LA 4 ANI DE IMPLEMENTARE

Victor Burinschi, dr. în medicină, coordonator de Proiect, **Victor Volovei**, director Executiv, **Laurențiu Ionesii**, specialist Procurări, **Nicolae Ivanov**, specialist Finanțe, **Liliana Caraulan**, specialist Monitorizare și Evaluare, Unitatea de Coordonare, Implementare și Monitorizare a Proiectului

Deteriorarea situației epidemice a tuberculozei în Republica Moldova în ultima decadă a secolului trecut a impus o abordare multisectorială a răspunsului la situația creată și o convergență a resurselor financiare locale și ale donatorilor în realizarea programelor naționale de control al tuberculozei pentru anii 2001-2005 și 2006-2010.

Programul „TB/SIDA” este finanțat din sursele granturilor Băncii Mondiale (BM) și ale Fondului Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei al (FGCSTM) și are drept obiectiv susținerea realizării Programului Național de profilaxie și control ale infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală și a Programului Național de control și profilaxie al tuberculozei.

Componenta „Tuberculoza” este acoperită integral din sursele Grantului FGCSTM, care a fost semnat la 20 martie 2003 și a început să fie implementat la 01 mai 2003.

Scopul Grantului FGCSTM este:

- ameliorarea stării generale a sănătății populației în Republica Moldova;
- asistarea țării la atingerea Obiectivelor de dezvoltare ale Mileniului ce țin de sectorul medical [prin reducerea mortalității, morbidității și transmiterii HIV/SIDA și a altor infecții sexual transmise (IST) și a tuberculozei (TBC)].

Beneficiari ai Grantului FGCSTM sunt:

- Populația generală care locuiește în Republica Moldova:
 - (i) reducerea consecințelor epidemiei tuberculozei asupra populației;
 - (ii) diminuarea radicală a costurilor economice, sociale și umane asociate afecțiunii,
- Pacienții cu tuberculoză și membrii familiilor acestora.

UCIMP „TB/SIDA” implementează grantul în conformitate cu Aplicația prezentată FGCSTM de către Republica Moldova și cu planurile elaborate de către Grupurile Tehnice de Lucru ale Consiliului Național de Coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei și de beneficiarii programului. În realizarea activităților UCIMP colaborează cu instituțiile de profil ale Ministerului Sănătății (Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”, Centrul Național de Sănătate Publică și Management Sanitar al Ministerului Sănătății, instituțiile medico-sanitare publice teritoriale, centrele de medicină preventivă), Departamentul Instituției Penitenciare ale Ministerului Justiției, organizațiile neguvernamentale locale (Carlux, Crucea Roșie Moldova) și internaționale (AIHA, KNCV), precum și cu donatorii internaționali și Agențiile tehnice internaționale (Organizația Mondială a Sănătății, Comitetul de Lumină Verde, Agenția de Dezvoltare a Statelor Unite / USAID).

În perioada 01 mai 2003 – 31 martie 2007 au fost efectuate următoarele activități:

1. Fortificarea capacității laboratoarelor în diagnosticul tuberculozei:

1.1. Diagnosticul bacteriologic (microscopic și cultural):

- procurarea echipamentului pentru Centrele de Microscopie a sputei raionale și municipale;
- procurarea echipamentului pentru Laboratoarele de Referință în bacteriologia tuberculozei (Chișinău, Bălți, Vorniceni și Bender);

- procurarea reagenților și consumabilelor pentru efectuarea investigațiilor microscopice și culturale la bacilul de tuberculoză;
- procurarea autovehiculelor destinate Laboratoarelor de Referință în bacteriologia tuberculozei pentru asigurarea transportării sputei din raioanele arondate în vederea efectuării examenelor culturale și a testărilor la sensibilitate la preparatele antituberculoase.

1.2. Diagnosticului radiologic:

- procurarea aparatelor radiologice: 4 unități pentru instituțiile Ministerului Sănătății și două pentru instituțiile penitenciare;
- procurarea peliculei radiologice și a reagenților destinate serviciului de ftiziopneumologie.

Drept rezultat, la momentul de față funcționează 57 de Centre de Microscopie, 4 Laboratoare de Referință în bacteriologia tuberculozei. Pe parcursul a 4 ani au fost efectuate: 546 370 teste la BAAR prin microscopie, 16243 teste de sensibilitate la medicamentele antituberculoase de prima linie, primele teste de sensibilitate la medicamentele antituberculoase de linia II, controlul extern al calității al testelor de sensibilitate la medicamentele antituberculoase de liniile I și II.

1. Tratamentul tuberculozei:

1.1. Tratamentul tuberculozei multirezistente:

- asistarea Ministerului Sănătății în pregătirea a două Aplicații către Comitetul de Lumină Verde al Organizației Mondiale a Sănătății în vederea realizării și extinderii Proiectului DOTS-Plus pentru tratamentul bolnavilor cu forme de tuberculoză multirezistentă;
- procurarea medicamentelor antituberculoase de linia II, în conformitate cu Aplicația remisă către Comitetul de Lumină Verde;
- procurarea medicamentelor simptomatice, necesare tratamentului adițional în cadrul medicației cu preparatele antituberculoase de linia II.

1.2. Tratamentul tuberculozei clasice:

- procurarea medicamentelor antituberculoase de prima linie.
- acordarea de pachete alimentare și igienice, prin Societatea „Crucea Roșie” Moldova, pacienților de tuberculoză aflați sub tratament antituberculos după strategia DOTS în faza de continuare.

Către 01 aprilie 2007 au demarat tratamentul 24769 de pacienți cu tuberculoză clasică, 112 pacienți cu tuberculoza multirezistentă și au beneficiat de ajutor social 4551 de bolnavi, cărora li s-au repartizat: 27056 pachete alimentare și 11882 pachete igienice.

2. Instruirea personalului medical:

- susținerea organizării cursurilor de instruire în DOTS și DOTS-Plus pentru medicii ftiziopneumologi;
- susținerea organizării cursurilor de instruire pentru personalul de laborator în diagnosticul tuberculozei;
- susținerea organizării cursurilor de instruire în managementul medicamentelor de linia II pentru medicii ftiziopneumologi și medicii din rețeaua primară.

Au beneficiat de instruire 332 de persoane.

3. Supraveghere, Monitorizare și Evaluare Programatică:

- procurarea autovehiculului pentru realizarea activităților de monitorizare și Evaluare a IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” în teritorii;
- susținerea realizării vizitelor de monitorizare în teritorii de la nivelul Programului Național de Control al tuberculozei;
- editarea formularelor și registrelor standarde de evidență a cazurilor de tuberculoză în conformitate cu cerințele OMS;
- procurarea echipamentului computerizat pentru raioanele republicii destinat implementării Sistemului Informațional de Monitorizare și Evaluare a cazurilor de tuberculoză și SIDA (SYMETA).

Pe parcursul perioadei nominalizate, pentru realizarea activităților sus-menționate, au fost cheluite surse în valoare de \$ 4,352 mln. dolari SUA (tab.1)

<i>Nr.</i>	<i>Activitatea</i>	<i>Suma, milioane dolari SUA</i>
1.	Fortificarea capacității laboratoarelor de diagnostic al tuberculozei	2,417
2.	Tratamentul tuberculozei	1,769
3.	Instruirea personalului medical	0,051
4.	Supraveghere, monitorizare și evaluare programatică	0,089
5.	Fortificarea Politicii Naționale în controlul tuberculozei	0,026
	<i>În total</i>	4,352

Realizarea activităților de control al tuberculozei în Republica Moldova ține de o abordare multisectorială a răspunsului la situația creată și de o convergență a resurselor financiare locale și ale donatorilor în realizarea programelor naționale de control al tuberculozei pentru anii 2001-2005 și 2006-2010.

Rezumat

Pe parcursul a 4 ani de implementare a Grantului Fondului Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei în Republica Moldova la componenta „Tuberculoză” au fost cheltuite surse în valoare de *4,352 mln dolari SUA* pentru următoarele activități: fortificarea capacității laboratoarelor de diagnostic al tuberculozei; tratamentul tuberculozei; instruirea personalului medical; supravegherea, monitorizarea și evaluarea programatică; fortificarea politicii naționale în controlul tuberculozei.

Summary

Within 4 years of implementation of Grant Accomplishment of the AIDS, Tuberculosis and Malaria Fighting Global Fund in the Republic of Moldova at the Composition „Tuberculosis” there were spent sources up to *4,352 mln US dollars* for the following activities: lab capacity fortification in tuberculosis diagnosis; tuberculosis management; medical staff training; programmatic supervision, monitorization, and valuation; national policy fortification in tuberculosis control.